

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
Egy évre ... 240 Lei,
Fél évre ... 120 Lei,
Egy negyed évre ... 60 Lei,
Egy hónapra ... 20 Lei,

Hirdetések árszabása szerinti
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csabádi Egyesült Vas-
úti pályaudvarban.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József Sárosgazd) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 191.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 12.

A munkásság dolgozzék tisztességesen.

(Az Astra-gyári sztrájk bujtogatás eredménye volt. — A munkafelügyelő nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny munkatársa előtt ma nyilatkozott Popescu Péter aradi munkáügyi felügyelő az Astra-gyári sztrájkról. Annál is inkább érdekesnek tartjuk közlésre a munkafelügyelő nyilatkozatát, mert eddig ahányszor bérmozgá- lom volt, majdnem mindig a munkaadókkal ellentétes álláspontot foglalt el, míg most szembe fordult az Astra munkásaival, akiknek sztrájkját jogtalannak és alaptalan- nak nyilvánítja. Popescu munká- ügyi felügyelő nyilatkozata a kö- vetkező:

— A munka felvétele az Astra- gyárban nagyjelentőségű ügy az államra, mint a gyárra és munká- saira. Az Astra-gyárakban kitört sztrájk főként az államot érintette, mert az államot ért veszteségek káros hatással voltak a közérdekre. Én magam nagyon sajnálom, hogy a munkásság képviselői ré- vén nem tudta megérteni azokat a kötelezettségeket, amelyekkel az állammal szemben tartozik és hagyta magát sodortatni néhány, ambícióval telt ember által, akik előtt úgy az állam, mint a munká- sok érdekei ismeretlenek, ezeket ki használják és ezzel helyt adnak a

nyomornak, amely szülőanyja min- den bajnak és szenvedésnek. A munkásság nagy többsége lelkiis- meretes és munkaszerető, de elra- gadtatja magát az utópiától, ame- lyet egyesek csak azért tárnak elé- je, hogy jobban uralkodhassanak rajta és ama uralom felé hajtsák, a mely másutt rablást és pusztulást hozott létre.

— Tudom, hogy az Astra mun- kásai sokat szenvedtek a sztrájk következtében és nem egyhamar fogja kőheverni a magának szer- zett nehézségeket. Meg vagyok róla győződve, hogy a munkásság a sztrájk ideje alatt mindig készen állt a munka felvételére, de miután tévutra vezették, ezt nem csele- kedte. Az Astra gyár munkásai a majdnem egy hónapig tartó sztrájk- kal semmit sem nyertek. Igaz ugyan, hogy a sztrájkban töltött 80 óráért megkapta bérét, de má- sikk 80 óra munkabérét elveszítet- ték, amit nehezen pótolhatnak. A megadott bérjavítás sem tudja egyensúlyozni a veszteségeket.

— Nem habozom kijelenteni, hogy a munkásságnak egyetlen sztrájk-nap béréhez sem volt joga. Mindennek ellenére a sztrájkban

töltött idő megfizetése kérdésénél engedékeny lettem volna, ha az a gyár pénzéből és nem az államéból történnek, de csak azért, mert nem akartam befolyásolni a gyárnak sa- ját vagyona feletti rendelkezési jo- gát. Elvileg a sztrájk-napok megfi- zetése káros hatása. Bizonyítéka ennek az, hogy a sztrájk jogossá- gát nem igazolták ama kérelmek elhárításával sem, amelyek egyál- talán nem léteztek a sztrájk kitö- résekor.

— Az utolsó tárgyalásokon én már nem vettem részt. Nem azért mert meg sem hívtak, mint ahogy tendenciózan beállították ha- nem azért, mert a kormány által elrendelt rekvizálás és militarizá- lás folytán a tárgyalásoknak már nem volt értelme, hiszen a kor- mány intézkedéseinek célja éppen a kollektív szerződésből kialakult helyzet megóvása volt. A kor- mány intézkedése gyakorlati té- nyek. A gyárak elrekvizálása már meg is történt, a munkások milita- rizálása szintén be fog következni, mihiely ismét rendezavarást kísér- tel meg.

— Hiszem, hogy a munkásság meg fogja érteni, hogy a sztrájk- napok felének kifizetése csupán jó akarat. Hiszem, hogy a munká- ság másodszer nem fog hallgatni

a bujtogatók szavára. Ha ismét megkísérelnék az állam érdekei el- leni harcot, a mostani engesztelő megegyezés helyett szigorú rend- szabályok és büntetések lépnek életbe. Én minden alkalommal a munkásság jogos érdekei mellett foglaltam állást, de sohasem fo- gom tűrni, hogy a munkásérdekek a nemzetellenes tendenciák palást- ja és a bolsevista bujtogatás böl- csője legyenek. Én hivatali álla- somban sohasem politizáltam a munkássággal és sohasem üztem játékokat jogos érdekeiből. Eppen ezért nyíltan kimondom, hogy mi a munkásság teendője: dolgozzék tisztességesen és bízzék abban, hogy jogait a törvények biztosít- ják!

Tanítók nagygyűlése Aradon

A jubileus tanfelügyelő ünneplése

Vasárnap délelőtt a Kultur- palota nagytermében tartották meg az aradmegyei tanítók köz- gyűlését. Moldovan József, aradi tanfelügyelő nyitotta meg a gyű- lést ezután dr. Marcus Mihály prefektushoz és dr. Robu János főpolgármesterhez küldöttséget. menesztettek. A gyűlés diszelnö- kévé dr. Marcus Mihály prefek- tust választották meg, aki szép beszéddel méltatta a tanítók buz- gó munkásságát és megígérte,

BELGRÁDI LEVÉL.

Kávéház, piac és egyéb hasonlók.

A hajnali vonatok és hajók özö- nével hordják a kofákat és dusan rakott kosaraikat a belgrádi piac- ra, a vasutállomásról nehéz teher- autók és ökrösszekerek hordják a sok friss gyümölcsöt, főzeléket és egyebet a különböző eláruló helyekre.

A belgrádi „nagy piac” látvá- nyosságnak is elsőrendű, igazi, ha- misítatlan keleti dolog. A hata- mas, szabálytalan alakú nagy tér- ség sűrűn be van ültetve sátrakkal és bódékkal, keskeny utcákat hagyva csak a vásárlók számára. Ócska nyeregtől friss paradicsom- mig és fajták szerint halmokba rakott zöldpaprikától használt böl- csőig minden kapható a „veliki piac” árusítójánál. Hatalmas kupa- cokban piroslik a sokféle paradicsom, külön-külön formájuk sze- rint, burgonya, hagyma, apró töl- teni való tök és a különféle élelmi- szerek felsorolhatatlan sokfélesége közül minden lépésnél kábítóan,

varázslatosan mosolyog a „szme- derevszka” dtónagyságu fekete szőlő, illatos és édes, a legjobb csemegeszőlő a világon.

A piaci árak magasak, de sok cikké messze lemarad a szerb- bányai piac árai mögött, más cikkek ellenben drágábbak, mert a felho- zataluk kerül sokba.

Néhány piaci ár: vereshagyma 5 dinár, tök 2, zöldbab 6—7, szá- raz bab 6, zsír 40, vaj 46—50, te- hén-turó 10, szálva 4, káposzta 4—5, paradicsom 4—5, szőlő 6—7, malaga és szmederevszka 8—10, marhahús 10—12, borjúhús 16—18 sertéshús 24, bányai 16 dinár kí- lója. Rántani való csirke 20—25 dinár, sovány kacska 50 dinár pár- ja, liba, sütni való 35—40 dinár darabja. Kenyér 6 és 7 dinár min- ség szerint.

A piacról, vagy bárholman is, a Moszkvába a híres kávéházba megy az idegen, de a Moszkvába jár Belgrád egész intelligenciája is. Egy élelmes riporter statisztiká- t csinált a Moszkva egy napi

átlagos forgalmáról. A megfigye- lés napján elfogyott 1400 fekete, 350 tea, 1200 fehérkávés és limo- nádé (turcsa összevonás, de így van), 80 pohár likőr, 1700 pohár sör, 800 adag fagyalt, 500 szend- vics és 700 darab cukrász süte- mény. A kávéházi árak lényege- sen olcsóbbak mint akár Aradon is. A fekete másfél dinár, a sör 2 és fél, sütemény 2, vörösbör 12, fehér bor 10 dinár.

A villamosok zsúfolva, de a lakus előtt érthetetlen, miért ül több szegény ember a pótkocsin, mint a motoroson, holott minde- nyit szabad a dohányzás. Egyszer- rű a felelet, a pótkocsin olcsóbb az utazás. A motoros kocsin fizetett egy dinár helyett a pótkocsin fél dinárért adják a jegyet.

Belgrádról azt irtuk egyszer, hogy a karrierek városa. Ezt gyö- nyörűen bizonyítja az a száznál több orosz menekült, aki a vagyona megmentett roncsaival vállalkozásba kezdett és ma autón jár és páholyt bérel a színházban. Ezek az orosz menekültek azon-

ban hozzájárultak a lakásviszo- nyok elviselhetetlenné válásához, mert semmi sem drága nekik. Az elképzelhetetlenül sok építkezés mellett is a legszélső külvárosok- ban 600—800 dinár az egyszoba- — konyhás lakás — havonta, pe- dig ma legalább kétszáz 3—4—5 emeletes bérpalota épül a fővá- rosban.

A Terrazziáról a hajóállomás- ra 30—40 dinár a bérkocsi, de hosszú sorban mennek mégis mert mindjárt megérkezik az „Alekszander”, a legszebb dunai sze- mélygőzös, amelyen az amerikai vendégek Szmederevóba rándul- tak szüretre. Hatalmas, csodásan megkötött „evenkakat” hoznak, mosolygó, irigységre fakasztó csokrokat a szmederevői szőlő legjavából.

Nagyon szép a belgrádi élet, bár egy kicsit drága, de csak nap- pal, mert éjjel nincs élet, nincs bar, nincs varieté, a vendég lefek- szik a 60—70 dináros, szép polos- kás szállodai ágyba.

A cionista kongresszus.

(Goldis László beszéde. — A neolog zsidó hitközség távolmaradt.)

Ma délelőtt fél tizenegykor kezdődött a cionista kongresszus a kulturpalota nagytermében. Goldis László volt miniszter, a románság képviselőjében jelent meg a konferencián, Barabás Béla dr., a magyarság képviselőjében, Weisenburger Nándor bankigazgató, a svábság nevében jelent meg. — Glasner Mózes főrabbi imával nyitotta meg a konferenciát, majd Fischer Tivadar dr., az Erdélyi Zsidó Szövetség elnöke héber nyelven megnyitó beszédet mondott, a melyben az összejövetel fontosságát vázolta, összetartásra buzdította a zsidóságot. Majd román nyelven folytatta beszédét, azután beszédét németre fordította és üdvözölte a nemzeti kisebbségek megjelent képviselőit.

— Sokszor a magyar lapok azal vádoltak meg bennünket, mondták, hogy terrorizáljuk a zsidókat. Nem tudom, mit értettek a terror alatt, de ha úgy értik, hogy a terror alatt azt értik, hogy minden zsidót a zsidóság táborába akarunk terelelni, ha minden zsidó értéket a zsidóság egyetemes érdekei részére akarunk megnyerni, akkor bevalljuk, hogy ebben a terrorban bűnösök vagyunk. Sajnálattal látom, hogy Arad két hitközsége közül csak az egyik, az orthodox hitközség jelent meg. Ne gondolják, hogy ez a távolmaradás némiképp is kisebbíti a konferenciának jelentőségét, de mégis fájdalommal érezzük, hogy az aradi zsidóság egyrésze előtt zárt ajtókra találunk azok az eszmék, amelyek bennünket lelkesítenek.

Fischer dr. beszéde közben megérkezett Robu János dr. polgármester, aki helyet foglalt az emelvényen. Dr. Fischer Tivadar beszéde végén indítványozta, hogy a kongresszus küldjön hódoló feliratot a királyi párnak, táviratilag üdvözölje Weissmann és végül William Charles Goodwin chui angol konzulnak. Ezután meleg szavakkal üdvözölte Robu János dr. főpolgármestert. Robu főpolgármester üdvözölte a város nevében a zsidóságot.

Ezután Goldis László emelkedett szólásra. Nemcsak udvariasságból jött el erre a megnyitólésre, hanem azért is, mert érdeklődéssel és igazi szimpátiával viselkedik a cél iránt. Kijelenti, hogy régóta figyelemmel kíséri a zsidóság mozgalmát és azt tartja, hogy ez a mozgalom felel meg a kultúra követelményeinek. Meg van győződve róla, hogy a mozgalom nem ellenkezik a román állam eszméivel, sőt előnyére van annak. Az egész nemzet szimpátiával van a mozgalom iránt, különösen a román nemzetet, amely az albauliai ismeretes határozatokat hozta és amely határozatoknak ő volt a megszerkesztője. E határozatok nemcsak

a román nemzet felszabadulását proklamálták, hanem az összes nemzeteket felszabadították. Végül kijelentette, hogy a cionizmust mindig őszintén fogja támogatni a románság.

Singer Jenő dr. ezután az ara-

di delegáltak nevében üdvözölte a megjelenteket és Popper Béla, az orthodox hitközség nevében mondott a kongresszusnak üdvözölő beszédet. Végül Gábor Gyula (Timisoara) tartott előadást a zsidóság világhelyzetéről.

A törökök elfoglalták Szmírnát.

(Konstantin király lemond. — Zavargások a görög fővárosban. — A nagyhatalmak beavatkoznak a háborúba.)

ATHÉN. A görögök befejezték Szmírnából való kivonulásukat.

ANGORA. A kemalisták megszállták Szmírnát.

LONDON. Szmírnai távirati jelentés szerint a görög haderők lemondottak arról, hogy Szmírnát megvédjék és most már arra törek szenek, hogy a tengeren keresztül kiüríthessék a várost. A törökök a város külső övezeténél állanak és nyilván megerősítésre várnak, hogy mielőbb megkezdhesék a további előrenyomulást. A szövetségesek hadihajói tengerészcsapatokat tettek partra alattvalóik megvédésére. Hollandia, Belgium, Svájc és a többi államok alattvalóinak a védelmét, miután ezek az államok nem küldtek hadihajókat, a brit hadiflotta vállalta magára. A szövetségesek flottájának vezetői kijelentették, hogy gondoskodnak arról is, hogy a vérengzéseket meggátolják, ha a törökök a városba bevomulnak.

Zavargások Athénben.

PÁRIS. Itteni lapok jelentése szerint Athénben zavargások történtek ki. A kormány már előzőleg megerősítette a csendőrséget. A katonai kórházakat szigorúan őrzik annak megakadályozására, hogy az ott ápoló katonák a lakosságot még inkább demoralizálják.

LONDON. A szövetséges főmegbízottak határozott fegyverszüneti ajánlatot tettek az angorai kormánynak azon az alapon, hogy a görög hadsereg teljesen kiüríti Kisáziát. A brit kormány tegnapi minisztertanácsán megvitatták a török győzelem következtében kialakult helyzetet és elhatározták, hogy a tengerszorosokat, valamint Konstantinápolyt minden esetben meg kell védeni.

Beavatkoznak a nagyhatalmak.

PÁRIS. Az antanthatalmak konstantinápolyi főmegbízottai értesítették kormányaikat angorai látogatásuk eredményéről és a fegyverszünet érdekében lefolytatott tanácskozásaikról. Szmírna elestével bizonyosra veszik, hogy az angorai kormány rövidesen válaszolni fog a szövetségesek jegyzékére. A mohamedánság győzelmének hatása alatti diadalmában valószínűnek tartják, hogy Kemal pasa ragaszkodni fog ismeretes fegyverszüneti feltételeihez, amelyeknek legsúlyosabb pontja az, hogy Konstantinápoly és a tengerszorosok visszaadásán kívül Trácia visszaadását és a hadikárpótlást is követelik. A nagyhatalmak azonban a

fegyverszüneti tárgyalások kezdetén kívül aktív is kezdenek beavatkozni a háborúba. A Petit Parisien jelentése szerint a Márvány-tenger ázsiai partjának területéről a görög hatóságok eltávoztak és helyettük angol csapatok vették át a hatalmat. Hogyha ezt a hírt meg erősítik, akkor feltétlenül fognak francia csapatokat is küldeni erre a területre. Az angol álláspontot, illetőleg az egész antant álláspontját a Times a következőkben fejti ki: Moszkva sietett a győzelemhez szerencsét kívánni Angorának, Angora pedig különös megelégedéssel fogadta ezt az üdvözlést. A lap hangsúlyozza, hogy a civilizált népeknek résen kell lenniük ezzel a következással szemben. A közvélemény szerinte örömmel üdvözli az angol kormánynak azt az elhatározását, hogy tudni sem akar olyan változásról, amely a legcsekélyebb mértékben is érintené a tengerszorosok szabadságát és helyesli azt az erélyes hangot, amelyet a kormány ebben a kérdésben megütött. A Times rámutat arra, hogy Moszkva beismerése szerint a bolsevisták és a kemalisták odatörek szenek, hogy a Fekete tengert kizárólag maguknak biztosítsák. Ehhez pedig Anglia semmi körülmények között hozzá nem járulhat. Valószínűnek tartja, hogy a kemalisták Anatólia tekintetében is teljesíthetetlen igényeket támasztanak. Eppen úgy mint magára Konstantinápoly és Keletrácia odaitelése is. Ezekkel a követelésekkel szemben pedig a lap szerint a leghatározottabban állást kell foglalni. Konstantinápoly átengedésével a tengerszorosok kulcsát is odadobnák, Keletrácia odaitelésével pedig az új Balkán háboru magvát hintonék el. A lap szerint a nagyantantnak ehhez a véleményéhez csatlakozik a kisantant is.

Konstantin lemond.

LONDON. Itteni görög beavatott körök szerint Konstantin király hajlandó a trónörökös javára lemondani és ebben az esetben Venizelosz venné át a kormányalakítást.

ATHÉN. A görög csapatoknak Chios és Mitilene szigetére való visszavonulásakor nagyszabású tüntetést rendezett a lakosság Konstantin király ellen és Venizelosz volt miniszterelnök mellett.

Dublint újból megtámadták. Dublin. Ma a felkelők bombákkal és géppuskákkal megtámadták a várost. A támadást visszaverték.

Sport.

Football.

Gloria-CFR.—AAC. 2:1 (2:1.) Bajnoki mérkőzés. Egyenlő erős csapatok küzdelme az erőviszonyoknak megfelelően, eldöntetlenül végződött. A játék elején Szabó kiszökik és védhetetlen goalt rug. Ezután Vasváry és Kenderessy hibáznak tiszta helyzetekben. Változatos játék után Kenderessy kiegyenlített, de még a félidő befejezése előtt Szabó kiszökik és a Gloria-CFR. második goalját rugta. A második félidő elején Vasváryt súlyos sérüléssel viszik le a pályáról, a Gloria-CFR. 4 csatárával már veszít veszélyességéből és a lelkesen játszó AAC. Kenderessy szép lövésével a befejezés előtt kiegyenlített. Bíró Szika.

AAC. II.—Viktória 2:0. Bronzlabda-mérkőzés.

Zsidó csapatok körmérkőzése.

Kadimah—Hakoah 1:0 (0:0.) Szép mérkőzést játszott a timisoarai és az aradi zsidó football-csapat. A Kadimah csapatában több elsőrangú játékos szerepelt és ennek köszönhetőek győzelmüket is. A játék mindvégig egyenlő erős ellenfelek küzdelme volt, különösen a timisoarai kapu forgott nagy veszélyben, mégis a Kadimah győzött, mert a támadni akaró Singer elcsuszott és így a Hakoah nem tudta megakadályozni a goalt. A goal után a Hakoahnak Erbstein révén egyenlítő volt alkalma, de a timisoarai kapus csodásan mentett. Bíró Steinhübel.

Makkabea—Haggibor 2:0 (1:0.) Nagy meglepetés. A fiatal erőkből álló Makkabeának lelkes játék után sikerült győzni elbizakodottan játszó ellenfelén. A játékot Makkabea támadás vezette be és sikerült is megszerezniük a vezetést. A goal után mezőnyjáték, melyben a Haggibor csapata jár elől. A második félidőben a Haggibor döntő fölénybe került, de egy szép Makkabea lerohanás, mely a második goalt eredményezte. A Haggibor támadásait a Makkabea kitűnő védelme biztosan szerelte. Bíró Bischoff. A szünetekben a budapesti VAC. tornászcsapata mutatott be nagy ügyességgel gyakorlatokat a közönség tapsvihara közepette.

— A Pannónia spanyolországi sikere. Barcelona. Az itteni kikötőben folyták le szombaton Európa evezős bajnokságainak előmérkőzéseit. A nyolcasok küzdelmének első előfutámban az első és második helyre Olaszország és Hollandia nyolcasai kerültek. Spanyolország nyolcása mint a harmadik helyezett a döntőből kiesett. A második előfutamban Franciaország nyolcása lett az első, második a Magyarországot képviselő Pannónia nyolcas lett. A harmadik és negyedik helyezett Svájc és Belgium nyolcasai lettek és így ezek a döntő küzdelemből kiestek. A vasárnapi döntőben első lett Franciaország nyolcása 5 p. 36 mp. alatt, 2. Olaszország, 3. Magyarország, 4. Hollandia. A négyes bajnokság első díját szintén Franciaország csapata vitte el. A páros versenyben első Svájc lett. A versenyek délután 3 órakor kezdődtek szitáló esőben. Az eső dacára hatalmas nézőközönség előtt folyt le a verseny. Este a város legpazarabb szállójában, a díkjosztás megtörténte után a város díszbeállítását adott az idegen evezősök tiszteletére.

Hétfői döntő mérkőzések: Haggbor—Hakoah 2:0 (2:0). A goalokat Rosenberg és Bornstein rugták. Bíró Steinhübel. Makkabea—Kadimah 0:0. A győzelmet egyik csapat sem tudta megszerezni. Bíró Bischofi.

Kinizsi—AMTE. 2:1 (1:0) Románia bajnokságáért folytatott küzdelem. Bíró Kovács.

— **Mérkőzés huszezer néző előtt.** Bécs. A Magyar Testgyakorlók Köre vasárnap az Amatőrrel mérkőzött. A mérkőzést több mint huszezer ember nézte végig. A mérkőzést 3:0 arányban az Amateur nyerte meg. Az MTK gólképtelen csatársora és kapkodó játéka, valamint Plattkó kapus indiszponáltsága miatt vesztették el a mérkőzést. Az Amatőrök a gólhelyzeteket szerencsésen kihasználva győztek. A féldíj eredménye 2:0 volt.

— **Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.**

Megint konferencia

(Velencébe hívják a törököket és görögöket.)

RÓMA. Schanzer olasz külügyminiszter az olasz kormány nevében tegnap Franciaországhoz és Angliához jegyzéket intézett, amelyben a velencei értekezlet azonnali összehívását indítványozta. Az értekezleten a görög és a török megbízottak is meghívandók volnának azért, hogy az utolsó órában elkerüljék a keleti helyzetben bekövetkező, az eddigénél is súlyosabb bonyodalmakat. A legfelsőbb tanács is a Velencében való ülést ajánlja és egyben azt javasolja, hogy ezen a konferencián az Olaszország keleti problémájával összefüggő kérdéseket is tárgyalják meg, melyeket a Párisban ez év tavaszán tartott konferencián nem érintettek.

RÓMA. A jugoszláv követ tegnap közölte Schanzer külügyminiszterrel, hogy a kisantant nem nézheti tétlenül a békeszerződésben a Tráciáról és a tengerszorosokról megállapított jogi statumok megváltoztatását.

Termésjelentés.

A hosszantartó szárazság után a legutóbbi napokban következett bő esőzés a még künlevő termények egy részének, így a korai tengerinek nem használt, de a még fejlődésben levő növények, mint a kék sön vetett és még zöld tengeri, a késői burgonya, a repafélék, a kerti vetemények és a takarmányfélék fejlődésére igen jó hatással lesz. Kétségtelen továbbá, hogy az őszi szántás és vetés alá a talaj mindenütt kellő mértékben átázott. Ugy a mezőgazdasági munkálatok időben való elvégzéséhez, mint a még a kint levő termények fejlődéséhez és jó beéréséhez a megjött csapadék után most már melegebb időre volna szükség.

— Tilos a „Deutschland über Alles.“ Páris. A szövetséges kormányok ma rendeletileg közölték a rajnavidéki németekkel, hogy a „Deutschland über Alles“ énekletére szóló tilalmat továbbra is fenntartják.

A zsidók anyanyelve — a magyar.

(Szülők küldöttsége a miniszternél. — Angheliescu módosította a nyelvrendeletét.)

A közoktatásügyi kormányának az a rendelete, mely előírja, hogy az egyes nemzetiségű tanulók anyanyelvük szerint elosztva irathatók csak be az iskolába, igen érzékenyen érintette az erdélyi és bánáti zsidóságot. A rendelet ugyanis a zsidókat külön nemzetiségnek tekinti és előírja, hogy azok a zsidó nyelvü — héber, vagy zsongon — iskolába irassák be gyermekeiket. Ámeny nyiban azonban ilyen iskolájuk a zsidóknak nem volna, akkor gyermekeik román nyelvü iskolába kell, hogy járjanak.

Az erdélyi zsidóság nagyrésze ezt a rendeletet sérelmesnek és keresztülvihetetlennek látta s már Oradeamaren mozgalom indult meg, amely a rendelet megváltoztatására kívánja bírni a közoktatási kormányt. Az oradeamarei szülők öt nappal ezelőtt küldöttséget menesztettek Bucarestbe, hogy Angheliescu minisztert ennek a rendeletnek megváltoztatására kérjék. Szombaton délután tiszteltgett a küldöttség a miniszternél, aki a megjelenteket igen szívélyesen fogadta. A küldöttség szóoka igen tartalmas és nyomós argumentumokban gazdag beszédet mondott, amelyben tájékoztatta a minisztert a rendelet következtében előállott helyzetről rámutatott az ország igen fontos kulturális érdekeinek veszélyeztetésére, majd hangsúlyozta a zsidó szülők nevében, hogy az a rendelet a legérzékenyebb sérelem rájuk nézve.

— Kijelentem — mondotta a küldöttség szóoka, hogy a zsidó szülők gyermekeit magyar anyanyelvét nem engedik elvenni. De biztosíthatjuk a miniszter urat egyöntetűen, hogy ezek a zsidó gyermekek azért jó román állampolgárok lehetnek a nélkül, hogy ezért cserbenhagyni kényeszerülnének magyar anyanyelvüket és anélkül, hogy egyszerre olyan nyelvet kellene tanulniok, a melynek nehézségeit nem tudnák legyőzni. Jogelközbásokkal nem lehet állampolgárokat nevelni.

Angheliescu miniszter a látható legélnékebb figyelemmel hallgatta a küldöttség szóokának fejtegetéseit és ennek formális befejezése után azonnal érdekes vitába bocsátkozott a küldöttség vezetőivel. A miniszter azt vitatta, hogy a zsidóság anyanyelve német, román, vagy jüdisch lehet, de semmi esetre sem magyar. A küldöttség szóoka válaszott erre és hangsúlyozta, hogy nem tarthatja kétségben a kormányt affelől sem, hogy a zsidóság a fenti elvek fenntartása mellett teljes mértékben elismeri, hogy minden állampolgárnak el kell sajátítani az állam nyelvét és ők is törekednek arra, hogy gyermekeik ezt megtanulják azonban anyanyelvünk magyar és lehetlennék tartjuk, hogy azt törvényvel, vagy akár rendelettel egyszerűen el lehessen konfiskálni. Egy anyanyelvet egy népréteg lelkiületére oktrojálni nem lehet, azt a népek egy csoportja a történelmi idők folyamán teszi magáévá. Ez egy történelmi nagy törvény, amelyet rendelettel vagy

új törvényvel megváltoztatni mároról-holnapra nem lehet. Kéri a minisztert, hogy a jövő nemzedék üdve és szabadsága érdekében ezt a rendeletet változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül. A miniszter fokozódó érdeklődéssel merült a vitába. A még ezután hallottakból is számos évet elfogadott, magáévá tett s végre kijelentette, hogy látva a küldöttség és általában a zsidóság loyális magatartását, a rendeletet változtatni fog.

— Sürgős rendeletet adok ki, mondotta a miniszter, amellyel ezt az egész kérdés-komplexumot igyekezem megoldani és a differenciákat eloszlatni.

Kijelentette a miniszter, hogy a sürgős rendelet érdekében még aznap intézkedni fog. Eszerint azok a tanulók, akik 1922. június 30-ig valamely magyar nyelvü iskolába fel véve voltak, középiskolai tanulmányaik befejeztéig továbbra is ugyanabba, vagy esetleg szabadon választott középiskolába járhatnak. Akik tehát júniusban még magyar iskolában nyertek oktatást, azok továbbra is zavartalanul folytathatják ilven iskolában tanulmányukat. Az új és ebbe a kategóriába nem tartozó többi tanulóakra azonban fennmarad az előző rendelet érvénye. A küldöttség ezután írásban kérte kiadni a miniszter ezen újabb rendeletét, mire Angheliescu miniszter kijelentette, hogy szeptember 15-ig a rendelet le fog érkezni Oradeamarera. (Rodor.)

Mozi.

„Israel, a te fiad...“ — bemutatja az Apolló-színház keddi műsora. A szélrózsa minden irányában szétszóródva élni, hozzá törödni százféle nép százféle szokásaihoz, a legkülönbözőbb faji karakterek szerint üldözötést szenvedni, vagy viszonylagos békében élni: erre volt rendelve kétezer esztendőn keresztül a zsidóság. A megvetés, lenézés és gyűlölet, amelyben részesült az öt üldözők részéről, megteremti a Ghetót és világát, megteremti a zsidó különállását és kialakítja a multnál is erősebb karakterü zsidót. Ez a történelmi háttér annak a nagyarányú zsidó nemzeti képnek, melyet kedden első ízben vetít az Apolló-színház: „Israel, a te fiad...“ címen. A filmírás egyik legnagyobb remeke ez a mű, amelynek témája háladatos, bár feldolgozásra roppant nehéz. Általános emberi igazságokért küzd a fiatal zsidó és ezért nem lehet végkép el sem bukni. A rendezés minden várakozást felülmul és a szerepió művészek munkája elismerésre méltó. Mindezek az okok biztosítják a darabnak a forró sikert kedden, amikor az első bemutatója lesz az Apolló-színházban.

„XI. parancsolat“ — bemutatja utoljára kedden az Uránia színház. Két napon keresztül meleg sikert aratott az Uránia műsora az a hatfelvonásos filmkolosszus, amelyet a XI. parancsolat címen vetített az Uránia színház. Chester Dóra élte száz ezerszer ismétlődik meg napjainkban A kis tisztviselő küzdelme a szenny és piszok ellen, amelyet a férfi kap-

zsiság töménytelenit az utjába. A darab főszerepében a különleges szépségű Lucille Lec Stewart oly művészetet nyújt, amelyhez foghatót rég nem láthattunk az Uránia színházban. A darab kedden utoljára megy az Uránia műsora.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Arab karaván Aradon,

(Különös vendégek.)

Aradon a Maros partján különös egzotikus társaság ütötte fel tanyáját a napokban. Megérkezésük után három ponyvasátrat ütötek fel, amelyekben a körülbelül 50 tagból álló csapat védelmet talált a zuhogó eső elől. Esténként hatalmas lángnyelvek csaptak fel a sátrak mellett, fényük érdekes és karakterisztikus arckokat világított meg. A sötétbarna színü magas homlok aljatt villogó szemek ültek, fejükön turbán a nőknek az arca félig eltakarva. Mohamedan vallású arabok voltak. Tíz családból állott a társaság. Spanyolországból, Algiriából Szmírnból, Tustiszból, Indiából és Ázsiából Halep városból gyűltek össze, hogy bejárják a világot. A nők mindegyike tetoválva van a szája körül. A gyermekek fülébe és orrába gyöngyökkel kirakott arany karikákat fűtek. Az egyik asszonynak ma reggel született egy egészséges fia, minden orvosi vagy szülészeti beavatkozás nélkül. A fiatal anya már dolgozik, járkal, karján a sivalkodó félnapos gyermekével.

Ma délután az egész társaságot a rendőrségre szállították. Al furcsa sötét barna karavánt sok kíváncsi követte. A rendőrség udvarán igen hamar elhelyezkedtek. A társaság vezetője egy hatalmas, széles vállú tipikus arab. Hosszukás csontos arcán nagy fekete bajusz díszel, fején színes kendőből készített turbánt visel. Ő parancsol, ő uralkodik a társaság felett. Az asszonyok a földön ülve szoptatják gyermekeiket, még a 3-4 éveseket is. A kis pufók arcú sötét bőru göndör fekete hajú, mezítelen gyermekük igen érdekes látványt nyújtanak. A ruházat helyett különféle ékszerek, aranypendék és cifra tetoválások díszítik őket. Nekik nem árt az eső, a hideg, mindnyájan egészségesek, kövérek és erősek. Az asszonyok határozottan szépek mondhatók. Kerek, szabályos sima sötét arcok fehéren villogó fogsoruk és sötéten csillogó szemük festő ecsetjére predesztinálják őket. Meg is jelent egy aradi festő a rendőrség udvarán és hozzáfogott a hálás téma megörökítéséhez. A társaság tagjai kereskedéssel foglalkoznak. Bőröket, szövöket vesznek és eladnak. Egy zsák, amelyben különféle ócska holmik voltak, valódi szmirna szőnyegből volt összevarrva. Egy szakértő, aki a kíváncsiak tömegében állt, kijelentette, hogy a kopott zsák mégér 10 ezer leit. — Nem eladó — mondotta a banda vezetője, mikor az ára iránt érdeklődtünk. A furcsa társaság holnapig marad Aradon, azután elküldi őket a rendőrség valamelyik közeli városba, ahol valószínűleg szintén hasonló érdeklődést keltenek, mint Aradon.

HIREK.

Az igazságügyminiszter Aradon.

„A megértés elve az én politikám”.

Ma délután öt órakor a timisovai (temesvári) vonattal Aradra érkezett Florescu igazságügyminiszter a felesége, gyermekei és a temesvári prefektus nejeinek kíséretében. A pályaudvaron Moldován Silvius dr. törvényszéki elnök, Robu János dr. polgármester és Marsieu Jusztin dr. képviselő üdvözölték a minisztert, aki az üdvözlésekre röviden válaszolt majd fogadta az aradi bírói kar bemutatkozását. A miniszter holnap délelőtt látogatja meg az aradi törvényszéket és több függő ügyet fog elrendezni. Ma este a Fehér Kereszt gyémánt termében innapi vacsorát tartanak a miniszter tiszteletére. Az igazságügyminiszter holnap tovább utazik Aradról és az éjszakát a Központi-szállóban tölti.

Az Aradi Közlöny munkatársa a vasutállomáson beszélgetésre kért engedélyt az igazságügyminisztertől, aki készséggel vállalkozott nyilatkozattételre, azonban a késő este adott interjút már nem közölhetjük. A pályaudvaron folytatott beszélgetés alkalmával munkatársunknak kijelentette az igazságügyminiszter, hogy a kisebbségekkel szemben a megértés elve irányítja politikáját és ezt módjában lesz bebizonyítani.

— **Minisztertanács.** Bucuresti. Tegnap délelőtt minisztertanács volt, amelyen megállapodtak a Pilsudtzky lengyel államfő romániai tartózkodásának végleges programjára nézve. Ezután a minisztertanács 200 millió lejt szavazott meg a kukorica hiányban szenvedő lakosság szükségleteinek fedezésére. A nemzetközi munkaügyi konferenciára Petrescu államtitkárt küldte ki delegátusul a minisztertanács. A tárgyalások folytatását csütörtökre halasztották, amely alkalommal Sinabani jönnek össze kormányértekezletre. (Rador.)

— **Szendy Árpád meghalt.** Budapest. Szendy Árpád, az országos Zeneakadémia zongoraművész-képző tanfolyamának vezetője, a zenepedagógia egyik leghivatottabb és legképzettebb irányítója ma 59 éves korában meghalt. Halálát ütőérelmeszesedés okozta. Szendy Gobbi Henrik és Liszt Ferenc tanítványa volt. Liszt volt az, aki felismerte azokat a nagyszerű kvalitásait, amelyek a legkiválóbb zeneművészek sorába emelték Szendyt. Szendy még erejének teljében volt, — váratlanul érte a halál, — még egy hatalmas magyar motimuvu operát akart írni, amelynek már a zenei scénáriumán dolgozott.

— **A jótékony egyesületek alapszabályai.** Az Aradon működő összes jótékony egyesületeknek alapszabályuk hitelesített másolatát szeptember hó 20-ig be kell mutatniok a prelekturán.

— **150 centi széles tiszta gyapjú angol férfi ruha szövetek és női kabát-kelmék** 190 leiert kaphatók Strasser divatruházában, szemben a Lutheránus-templommal.

Németül üdvözölték a cionisták Arad magyarságának képviselőjét.

Barabás Béla nyilatkozata a figyelmetlenségről.

Lapunk más helyén beszámolunk az erdélyi cionista szervezet ma kezdődött aradi kongresszusáról, amelyre a románság, a magyarság és a némettség képviselőit is meghívta a szervezet elnöksége. A megnyitó ülésen többek között a magyarság képviselője is megjelent a meghívás folytán. A magyarság nevében dr. Barabás Béla ment el az ülésre. Dr. Fischer Jenő az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke fogadta a vendégeket és míg a románság képviselőit: Goldis Lászlót és dr. Robu János főpolgármestert román nyelven, addig a némettség képviselőjét Weisenburger Nándort és a magyarság képviselőjét dr. Barabás Bélát együttesen német nyelven üdvözölte. Dr. Fischer üdvözölte a német és a magyar kisebbségek képviselőit német nyelven, az a Fischer, aki kitünően beszél magyarul. Dr. Barabás Béla érthető módon megütöközött azon, hogy amíg a többi nemzetek képviselőit az anyanyelvükön üdvözölt az elnök, addig az Aradon legnagyobb számban képviselt nemzeti kisebbség képviselőjét, a magyarság küldöttjét német nyelven üdvözölte. Dr. Barabás Béla nem magát, hanem az aradi magyarságot látta megsértve a fi-

— **Halálozás.** Vajkovičs Pál nyugalmazott városi tisztviselő ma reggel 88 éves korában meghalt. Vajkovičs Pál 40 esztendeig volt a város szolgálatában mint adópénztárnok. Az előzékeny, jómodoru tisztviselőt igen sokan ismerték és szerették. A többi évtizedes munka éveivel elzelőtt annyira megrongálta Vajkovičs Pál egészségét, hogy kénytelen volt nyugalmába vonulni. A köztiszteletben álló öreg ember halálát kiterjedt rokonsága gyászolja. A város vezetősége gyász jeléül kitűzette a város háza tornyára a fekete lobogót.

— **De Valerát nem fogták el.** Londonból jelentik: Dublini távirat megcáfolja De Valera és Childres elfogatásáról, valamint Griffith holttestének exhumálásáról szóló hírt. Ezt a jelentést az „Aradi Közlöny” fenntartással közölte néhány nap előtt.

— **Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)**

— **Elsülyedt német gőzös.** Oportó. Szikratávirat jelenti, hogy Hamonia német gőzös, amely ezer utast vitt, elsülyedt. Az utasok legnagyobb részét hat hajó mentette meg, melyeket a sülyedő hajó szikratávirójával hívott segítségül.

— **Nem tudott tisztességes utra térni.** Ma reggel Arad egyik nyilvános házában Pap Amália ott alkalmazott leányt verben fagyva találták az ágyában. Az eszméletlen leányt a kórházba szállították, ahol ápolás alá vették. A leány jobb kezén öngyilkossági szándékból felvágta az üt ereit. Mikor visszanyerte öntudatát elmondotta, hogy azért akart meghalni, mert már több ízben szeretett volna tisztességes utra térni, de a körülmények arra kényszerítették, hogy

figyelmetlenség által és ezért rövid időzés után eltávozott a gyűlés színhelyéről. Dr. Barabás Béla különben a következőket mondotta az esetről az Aradi Közlöny munkatársának:

— Az ellen nemhogy nem lehet semmi kifogásom, hogy a többi nemzetek képviselőit az ő anyanyelvükön üdvözölte az elnök, hanem természetesnek találom, de hogy a magyarság képviselőjét az az elnök, aki különben jól beszél magyarul ugyanakkor, amikor egy másik kisebbség képviselőjét az anyanyelvén üdvözölte, szintén német nyelven üdvözölte, azon természetesen megütököztem és ezzel az aradi magyarságot látam megsértve. Ennek következményeképpen ki is jelentetem az aradi cionista szervezet elnökének, dr. Singer Jenőnek, hogy a német nyelvű üdvözlő beszédre nem kívánok reflektálni és rövid otttartózkodás után a kongresszusról sértődötten távoztam. Arad legnagyobb nemzeti kisebbsége joggal elvárhatta volna, hogyha már meghívták és a képviselőjét elküldötte, az adott körülmények között magyar nyelven üdvözöljék. Ilyen nagy figyelmetlenséget nem tekint hetek tisztán tévedésnek.

vissza menjem folytatni azt az életet, amelytől annyira undorodik. A szerencsétlen leány nagyon sok vért vesztett, de az orvosok biznak abban, hogy megmenthetik az életnek.

— **Eljegyzések.** Messer Sándor és Schwarcz Lilly jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Péterfy Manyikát eljegyezte Subu Livius.** (Minden külön értesítés helyett.)

— **Jubileumi ünnep Ghirocon.** A ghiroci önkéntes tűzoltó egyesület vasárnap tartotta meg fényes ünnepség keretében fennállásának negyvenedik évfordulóját, melyen a környékbéli és megyei tűzoltóegyesületek, s az ottani intelligencia számottevő tagjai vettek részt. Ünnepi mise után a gyoroki tűzoltókhöz Nagy Orbán dr. együletesi elnök intézett lelkes beszédet, majd a szolgálati érdemek kiosztása következett, a után a nagyvendéglőben 200 terítékes bankettre gyülekeztek össze. A negyven éves szép és eseményekben gazdag multról Nagy Orbán dr. elnök emlékezett meg, míg az ünnepi beszédet Záray Jenő aradi önkéntes tűzoltóparancsnok tartotta meg. Megemlékezett arról a szomorú tényről, hogy a tűzoltói intézmény a megyében sok helyütt teljesen megszűnt, holott a belügyi kormány mindenkor támogatást nyújt s az intézmény fontosságát minden hatóság elismeri. Sürgősnek találja a nyugatromániai, vagy bánáti szövetség létesítését, mert csak ennek útján lehet az intézményt nagyra tenni. Majd megtárgyalta Schmidt Tamás gyoroki parancsnok érdemeit s kitarásra és szoros együttműködésre hívta fel

a megjelent tűzoltókat, kik percenként át ünnepezték a gyoroki baktársakat. Este táncmulatság volt, mely a hajnali órákban ért véget.

— **Községi iskolából állami intézet.** A közoktatásügyi miniszter rendelete folytán a németszentpéteri községi iskolát államosították.

— **A bécsi sztrájk.** Bécs. A külföldön elterjedt azon hír, hogy Ausztriában vasutas sztrájk van, nem felel meg a valóságnak. A nyomdászok sztrájkja tart. A tárgyalásokat folytatják.

— **Gyönyörű őszi újdonságok érkeztek Vándorhoz, Strada Metianu (Forray-utca).** Feltűnő olcsó árak.

— **Öngyilkosság.** Podina Traján batonyai lakos sógora házában öngyilkossági szándékból felakasztotta magát, mire tettét észrevették, halott volt. Az öngyilkosság oka család perpatvar, — ami beigazolást nyert — ezért a boncolást mellőzték.

— **Elfogott tolvaj.** Barta Pál még ez év tavaszán ellopott Kocsik István gazdától különféle lószerszámokat. Kocsik feljelentést tett a lopásról a rendőrségnek és hosszú nyomozás után ma délelőtt sikerült Bartát letartóztatni. Barta beismerte a lopást, azonban a lószerszámokat eladta. Az aradi rendőrség tovább folytatja a nyomozást az orgazdák kézrekerítésére.

Rendőrséget kérnek

az Ember tragédiája miatt
(Kulturbotrány a forradalmi jele-
nete miatt.)

BUDAPEST. A Budai Szinkörben a napokban felelevenítették Madách Imre Ember tragédiáját, amelyet zsúfolt házak előtt adtak elő. A tragédia előadása nem maradt csupán a szinkör és látogató közönségének ügye, hanem azt még Budapest székes főváros közigazgatási bizottságának ülésén is szóvattették interpelláció formájában. Kozma Jenő dr. interpellált ebben az ügyben azt állítva, hogy a tragédia francia forradalmi képében a forradalmi jeleneteket kiélezve rendezték, a mi szerinte a proletárdiktatura apoteozisát jelenti. És dr. Kozma afeletti csodálkozásának adott ki fejfeztést, hogy ezt a jelenetet még a közönség csodálatos módon frenetikus tapssal fogadta. Hibázatta azt is, hogy a közönség tapsára a kórus a Marsaillaise éneklését, kétszer is megismételte. Rendőri beavatkozást követel, mert türethetetlennek tartja, hogy a kedélyeket ilyen jelenetekkel izgassák. Az interpellációra Marinkovich Jenő rendőrfőkapitány azt válaszolta, hogy az esetről jelentést tett a belügyminiszternek és a kultuszminiszternek. Dr. Sipőcz Jenő főpolgármester pedig megígérte, hogy mindent megtesz, hogy többé hasonló esetek elő ne forduljanak. Sebestyén Géza, a Budai Szinkör igazgatója egy hírlapírónak kijelentette, hogy az interpelláció rendkívül meglepi és nem érti azt. A darabot pontosan a Nemzeti Színház rendezői utasításai szerint játszották és abból semmit el nem vettek és ahhoz semmit hozzá nem adtak.

Repülővonal-állomás Aradon.

(Páris—Arad—Konstantinápoly. — A forgalom 15-én megindul.)

Az Aradi Közlöny írta meg egyedül, hogy repülőgépjárat indul Páris és Bucuresti között aradi leszálló állomással. Az Aradi Közlöny munkatársának ma alkalma volt beszélgetést folytatni egy illetékes ténnyezővel a létesítendő repülőjáratról és a következőket tudta meg: A repülőgépjáratok megkezdése olyan stádiumban vannak, hogy a terv szerint

már e hónap tizenötödikén az első repülőgép megérkezik Párisból Aradra.

Egy héttel ezelőtt érkezett Aradra Fernand Chavannes francia mérnök a Franco-Romana légiforgalmi társaság technikai igazgatója, aki megszervezi Aradon a repülőgépjáratok technikai részét. Naponta két-két repülőgép fog érkezni Aradra illetéges indoklás Aradról. A társaság vezetője úgy tervezi, hogy az eredeti tervet akképp módosítja, hogy a repülőgépjáratok Párisból Konstantinápolyig fog

nak közlekedni. Leszálló állomások lesznek: Bécsben, Budapesten, Aradon, Bucurestiben és végül Konstantinápolyban. Az első próbat a múlt hét kedjén meg is történt. A gépet Albert Deulin főpilóta vezette. A gépek hat ülésesek és fedett karosszériákkal vannak ellátva, hogy az utasok kényelmesen utazhassanak. A gépek óránként 240 kilométer sebességgel haladnak, úgy, hogy Aradtól Budapestig egy óra husz perc alatt lehet megtenni az utat. Az aradi repülőállomás a repülőtelepen lesz. A repülő társaság nemcsak utasok, hanem levelek továbbításával is foglalkozik. A repülőgépek a legpontosabban, menetrend szerint közlekednek. A menet és levéldíjakra vonatkozólag a társaság igazgatósága most folytat tárgyalásokat a román kormánnyal. A társaság külön bélyegeket fog kibocsátani amelyeket a repülőgépeken szállítandó levelekre kell ragasztani.

Az elásott, megdöntött és kicsorított férj.

PÁRIS. Bobozatba kíváncsiok tragikomikus esemény játszódott le a héten Batignollesban. A tűrhetetlen hőséget hirtelen vihar váltotta fel; hűt a szél és ömölt az eső és egy-kettőre bőrig ázott, aki elkécsve érkezett éjszakai nyugoda komra. Chardon és Rollin rendőrök is szaporán szedték a lábukat, mikor a Place des Batignolles és a St. Marie között, a sádlámpás omnibuszok mellé mellett egy sötét alakot pillantott meg a földön. Kötelességszerűen megállottak és megvizsgálták. Ember volt, részeg ember. Ajúd, mint a bunda. A rendőrök első gondolata az volt, hogy bevisszik a legközelebbi órszobára. Ráncigálni kezdték, de a részeg nem mozdult. A két rendőr látva, hogy már ügyis agyonázott megsajnálta és megpróbálta kivenni belőle a lakása címét. A részeg hosszú erőlködés után könyögte, hogy:

— Rue Lemerrier... numéro 17...

Fejébe nyomták a sapkáját; jobbról-balról befekarolták és megindultak az irgalmas szívű rendőrök az utcában és sávo részeggel a zegzugos utcákon át. Hosszu bugdácslás után elértek a Lemerrier-utcába, a mondott szám elé és becsengettek. Jött a házmeztérné és dühösen morogta a sötétben:

— Minden áldott este nyen föl-részeg... Ötödik emelet, balra az első ajtó.

A rendőrök nagy ügygyel-bajjal fölcpelték emberüket az ötödik emeletre és dörömbölni kezdtek a bal első ajtón. Alomtól dagadt szemű asszony nyitott ajtót előttük, hálógben, papucsban. Egyáltalán nem volt meglepődve és álmosan

mondta a rendőröknek, akik hazahozták a férjét:

— Köszönöm a fáradtságukat. Jó éjszakát!

— Jó éjszakát.

A két rendőr távozott; a férfi nagyméretű levétközött, az asszony adott neki néhány pofont, azzal visszabújt az ágyba a „férje” mellé. A zápor csakhamar elállt és a házra ráborult az éjszakai csönd. Reggelre kitisztult az ég és kitisztult emberünk agya. Fölnyitotta réveteg szemét és körülnézett. A szíve dobogása is majd elállott a rémületből: idegen lakásban feküdt, idegen ágyban, egy idegen asszony mellett! Meg se mert mocogni. Fogvacogva várta, mi lesz most. Nemsokára fölébredt az asszony is és észrevette, hogy az éjszaka kicsorították a férjét. Ami ezután következett, azt lehetetlen és fölösleges leírni.

Reggel hét órakor már urban voltak a batignolles-i kapitányság épülete felé. A harcias „feleség” kézenfogva vonszolta maga után a „férjét”. A rendőrségem előadta az éjszakai szerencsétlenséget és képzelhető, hogy bejelentését milyen homéroszi kaja fogadta. A derék hölgy azonban nem ijedt meg, hanem panaszt emelt a két jószívű éjszakai rendőr ellen. A rendőrfőnök mindemelőt az szerte volna tudni, hol járt az éjszaka az „igazi férj”. Csakhamar kiderült, hogy az is elázott, megázott és még mindtg hortyog a duTYiban, ahová kevésbé irgalmas kezek dobálták. Mit volt mit tenni? A rendőrfőnök nem tudott salamonni ítéletet mondani a bonyolult ügyben. Ha hibás valaki, akkor az asszony az: mért nem nézte meg éjszaka, hogy kit visznek hozzá látogatónak? Végre is kitétek mindhármuk szürét az utcára: Intézzék el a dolgot egymás között.

Közgazdaság.

Emelkedik a dollár.

A dollár Zürichben egy héttel alatt 175 pontos emelkedést ért el. A múlt hét elején 525.75-ön indult. A pénteki nyitásnál egyszerre 75 pontos emelkedéssel 527-re javult a lassan elért 526.25-ös árról. A mai nyitáson ismét 50 ponttal drágábban jegyezték és ezt az árat a zárlatnál is megtartotta. A zürichi nagy dollárkeresletnek valószínű oka az, hogy Amerika nagyobb pénzügyi műveleteket szándékozik Európában végrehajtani és az amerikaiak által tervezett egységes európai jegybank megvalósulásának reménye is befolyásolja a dollár árat. Aradon nem változott a dollár, de Bucurestiben néhány lejjel szintén emelkedett.

A márka ma Zürichben 4 pontos eséssel 0.33.50-nel zárult. A magyar korona 0.23.50-re emelkedett és 5 ponttal javult a jugoszláv korona is, amely a múlt heti 145-ös indulásával szemben ma 165-ös áll Zürichben.

A budapesti értéktőzsde irányzata a megnyitáskor szilárd, később gyöngébb.

Aradi valutaárak (szeptember 11): Dollár 146, márka 12, szokol 4.80, dinár 1.50, francia frank 12.50, magyar korona 7. — Kifizetések: Budapest 17, Bécs 550, Berlin 11, Prága 4.85.

Bucuresti kurzusok (szeptember 11): Márka 13—14, francia frank 12—12½, szokol 465—475, dollár 148—149, magyar korona 7—7½. — Kifizetések: Newyork 153, Prága 4.90, Berlin 11½, Bécs 18 egynyelvű, Budapest 6.50.

Zürichi nyitás (szeptember 11): Berlin 0.37.50, Newyork 527.50, Milano 22.90, Prága 17.45, Budapest 0.23.50, Zágráb 165, Varsó 0.075, Bécs 0.0075, lebélyezett 0.00875.

Zürichi zárlat (szeptember 11): Berlin 0.33.50, Amsterdam 205.15, Newyork 527.50, London 2350, Páris 40.50, Milano 22.70, Prága 17.60, Budapest 0.23.50, Zágráb 165, Varsó 0.075, Bécs 0.0075, lebélyezett 0.00875.

Budapesti értéktőzsde (szept. 11): Nyitás: Salgó 43000, Rima 13750, Déli vasut 6300, Kőszén 118000, Al-lamvasut 41500, Cukor 145000, Nasic 60000, Ganz Danubius 765000, Magyar Hitel 5375, Angol-magyar 970, Leszámitoló 1200, Izzó 41000, Schlick 6400, Láng 14600, Urikány 48000, Lipták 1565, Beocsini 40000.

A budapesti devizaközpont jegyzései lapzártáig nem érkeztek meg.

— Budapesti arany és ezüst. Budapest. Az arany ára a paritás alá esett, ami alkalmasint a devizarendelethez van összefüggésben. A kereslet láthatólag visszaesett, azonkívül az aranykivitel is csökkent, miután ennek lehetőségét a devizarendelet megnehezítette. Az előfordult áruk a következők: 1 kilogramm színarany 1,300.000 korona, 1 kilogramm 14 karátos arany 850.000 korona, 1 gramm platina 500 ezer korona, 1 kilogramm színezüst 40 ezer korona, 1 kilogramm közepes finom ezüst (III.) 35.000 korona, briliánskő la áru karátónként 250—300.000 korona, melé, közepes áru karátónként 45—50 ezer korona.

— Megszűnt az amerikai vagyonzárlat. Washington. Az államügyész rendeletet adott ki, a mellyel a volt központi hatalmak-

nak Amerikában tartózkodó állampolgárainak a vagyonára a háboru alatt kimondott vagyonzárlatot megszünteti. Az elkobzott vagyonokat most a rendelet következtében visszaadják.

LEGUJABB.

Demoralizált a görög hadsereg. — Konstantin lemondása küszöbön. Újabb görög kormány alakult.

Páris. Szómrnal távirat szerint a török csapatok bevonulása a városba a legnagyobb rendben és incidens nélkül történt meg. A Havas ligynökség athéni jelentése szerint a görög csapatok első szállítmánya megérkezett Pireusba. A csapatokat a szigeteken akarták partra tenni, de ez ellen a katonák a leghatározottabban tiltakoztak. Így azután a visszazárlított görög csapatokat Athen kikötőjében szátkitják partra. A katonaság a legnagyobb mértékben elégtelen és ezt egy cseppet sem igyekszik titkolni. Csoportosan járják be Athen utcáit és a király ellen tüntetnek.

Athén. A kisázsiai harcokból visszaözlő csapatok forradalmi hangulatban érkeznek meg. A görög hadvezetőség a demoralizált hangulat miatt már felhagyott minden olyan kísérlettel, hogy még egyszer felvegyék a harcot a törökökkel. Konstantin király lemondása állítólag küszöbön van.

London. Hivatalos értesülés szerint Kemal pasa török fővezér megbízottat, a görögök megbízottat és a szövetségesek delegátusait még a mai nap folyamán találkozni fognak, hogy a fegyverszünet lehetőségét megvitassák. A görög kormány állítólag minden áron fegyverszünetet óhajt.

Páris. Athénből jelentik, hogy Kalogeropoulos a kabinetalakításra való megbízatását ma visszaadta a királynak. A király erre Triantafillakoszt bízta meg a kormány megalakításával, aki kormányát már ma megalakította és egyben a tengerészeti és hadügyminiszteri tárca vezetését is magára vállalta.

Az osztrák szocialisták a kormány mellett.

Bécs. Seipel kancellár vasárnap Bécsbe érkezett és azonnal minisztertanácsot hívott egybe, ahol elhatározták, hogy még ezen a héten összehívják a nemzetgyűlést, a melynek legelső ülésén a kancellár nagy beszédben fogja ismertetni az Ausztria érdekében megindult segélyakciót. A szocialisták erősen készülnek a kormány elleni támadásra és erélyes gazdasági rendszabályok életbeléptetését fogják követelni. A hét végén a kancellár ismét Gernbe utazik, mert reméli, hogy addig a népszövetség is meghozza döntését Ausztria ügyében és ennek következtében már a jövő héten megindulhat az Ausztriát megmentő akció.

Oszi felöltő és ruha ujdonságok megérkeztek

Központi női és gyermekruha-áruházába **ARAD,** Strada Col. Pirlol 3. (Vörösmarthy-u.) A színház épület hátsó bejáratával szemben. Angol és francia szabóság. Iskola felöltők nagy választékban. Olcsó árak!

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén vízvezetékét újat és javításokat legjutányosabban vállal

Kohn József, Arad, Strada Consistorului (Bathyány-utca) 32.

Hamis a cseh külkereskedelmi mérleg.

(A szokol katasztrófális emelkedése.)

Prágában tegnap összegyűltek a cseh kereskedelmi kamarák legátusai, hogy megbeszéljék a szokol rohamos áremelkedése által felidézett válságos helyzetet. Az értekezletet az olmtüzi kereskedelmi kamara elnöke vezette és megnyitó beszédében kifejtette azt, hogy a kiviteli lehetőségek teljesen megszűntek egyszerűen azért, mert a cseh korona vásárló ereje belföldön csak tíz centimesnek felel meg, nem pedig 18—20 centimesnek.

Dr. Hotowetz a cseh köztársaság volt kereskedelmi minisztere szerint a szokol magasratörése nem a cseh kormány érdeme vagy hibája, hanem a nemzetközi spekuláció játéka. A prágai kormánynak tehát voltaképpen nincs befolyása a szokol árfolyamának alakulására. Igen súlyos hiba volt a kormány részéről az, hogy a külkereskedelmi mérleg meghamisításával új lökést adott a külföldi pénzpiacok spekulatív játékának. Dr. Hotowetz számvetése szerint

a külkereskedelmi mérleg valódi aktivuma legfeljebb egy milliárd nem pedig ötödítél milliárd, amint azt a hivatalos külkereskedelmi mérleg tételeit a statisztikai hivatal egyes exportáruk túlértékelésével érte el és kivált a textiliáknál haladják meg nagyon jelentékenyen a túlértékelések a valóságot. A belföldi és a külföldi árak szinvonalának nagy eltérése nem csupán azért veszélyes, mert megbénítja a kivitelt, hanem azért is, mert minden védvám ellenére nagyon fokozza a behozatalt. A cseh közönség ma külföldön vásárol oly árukat, amelyekből jelentékeny túltermelése van a belföldi piacon és ezzel súlyosan károsítja a cseh ipart.

A gablonzi kereskedelmi kamara elnöke példákat hozott fel arra nézve, hogy a valuta magas állásának nyomása alatt az iparvállalatok tömegesen költöznek át Németországba. Igen súlyos adatokat hoztak fel az értekezleten a munkanélküliség terjedésére nézve, amikor Lugoson kezdett beletanulni a mesterségbe. Gyorsan tétretette hát a tollat és a papirost és bánatos szívének őszinte lágdalmával, de határozottan megálapította:

— Nem... Én nem vagyok azonos...

Seipel nem megy Budapestre.

— Az „Aradi Közlöny” bécsi szerkesztőségétől.

Egyes budapesti lapok és ezek nyomán más lapok is közölték azt a hírt, hogy Seipel osztrák kancellár legközelebb Budapestre megy. Az „Aradi Közlöny” bécsi szerkesztője illetékes helyen érdeklődött a hír valóságára iránt és a következő tájékoztatást kapta:

— A kancellár tényleg tervbe vette, hogy Budapestre is ellátogat, azonban egyelőre a budapesti ut nem aktuális. Különböző bel- és külpolitikai okok hátráltatják, amelyek Seipel kancellár otthonmaradását okvetlenül szükségessé teszik. A budapesti ut tervét egyébként az interparlamentáris konferencián résztvevő magyar delegátusok tartották mindkét ország szempontjából kívánatosnak és Czernin gróf után kezdettek ak-

ciót, hogy Seipel kancellár minél előbb Budapestre menjen. Ismétlem, a kancellár budapesti útja már régen tervbe van véve, azonban egyelőre a terv végrehajtásáról szó sem lehet. Éppen ezért az erről szóló újsághírek legfeljebb kombinációkon alapulhatnak.

A szerkesztésért
KÁROEY JÓZSEF
felel.

Cenzurat: Dr. Romul Magor.

NYILTÉR.

Az ezen rovát alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás!

Mintán Nádor Tódor urtól a „Magyar király”-hoz címzet vendéglőt megvettem kérem az esetleges hitelezőt, hogy nálam folyó hó 13-ig jelentkezzenek, mert későbbi jelentkezéseket nem veszek figyelembe. 1346

HEGEDŰS JÓZSEF.
Str. Spiru Georghita (Akác-utca) 10. sz.

Értesítés!

Értesítem az uri hölgy-
közönséget, hogy :-

Őszi divatlapjaim

:- megérkeztek. :-
Teljes tisztelettel: 4288

Nyemecz Gyula

Strada General Gligorescu (Tabajdi Károly-
utca) 1. Tanuló fiú és leány le felvételtik.

Üzletfelosztás!

A Brünni Posztó és Szövetraktár feloszlik!

Az árukészlet és üzletberendezés a legolcsóbb árban lesz eladva.

Tisztelettel: **Spitéler, Zeiner és Seiler Arad,** Strada Metianu (Forray-utca) 2e szám. 11749

Értesítem tisztelt vevőimmet, hogy az eddigi Spitéler, Zeiner és Seiler cég, Brünni Posztóraktár Str. Metianu (Forray-utca) No 2/e felszámol és a felszámolás után ugyanezen fizethelyiségben az azelőtt is vezetett posztó- és szövetraktárat tovább folytatni fogom.

Tisztelettel: **Zeiner Józsefné** azül.
Bródi Katalin aradi lakos.

BÜRGER ALBERT

gyári, vegyészeti osztály.

Tg.-Mures :: Marosvásárhely.

Ajánl terpetit, carbollinet minden mennyiségben. 4230

ATLANTICA

KÁVÉ, TEA és RUM

különlegességei kaphatók:
ARAD, Fischer Eliz-
palota. Telefon 609 sz.

Elsőrendű

makói vöröshagyma
vizsontaladóknak 4901.
legolcsóbb árban
kapható Fischernél,
PIATA CATEDRALEI (Tőkölly-tér) 7.

RAGYOGÓ FEHÉREK lesznek a fogai, ha Földes-féle **MARGIT FOGPASZTAT** használ. Egy tubus ára 8.— Lei.
Kapható: dr. Földes gyógyszerárban.

Román fordítások

valamint írásmunkák írógépelve elsőrendű munkások által diszkrétció mellett legolcsóbban:
Bodnár József
írógépvállalatánál, a főpostával szemben

Csodás hatású arcszépítő és finomító a Földes-féle

MARGIT-CREME

Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Szécsők, májfoltok, bőrtakák, ráncok, redők, minden bőrbaj párnapi használat után megszűnnek. Az arccsal tiszte hamvas lesz. 10841
Dr. Földes és Hehs Aradon.

AZ IGAZI UTAT!

Kamburg 6. Postafiók 12831
Dr. H. BOLTAU, betegkezelés
Költségüket megértik.
Gázt, ellenkező esetben az orvos.
Bevált Szövetek ártalmatlanul.
Speciális szellem a legfőbbekben.
Száraz állapotoknál felhasználhat.
Azért eszünk meg engedje meg.
Egyszerűsített Szervezet.
Helye meg szakértőleg ellenkező.
Szűkebbje elmaradása esetén nem.
meg a vizsgálaton asszonyok. Men-
dültem tanácsom révén találják

O csóbban mint bárhol vásárolhat **Harisnyát,** kesztült, swettert, trikót, női- és leányka-kabátot, bluzt, sálát és mindennemű kötött- és rövidárut. Csipke és himzés nagy választékban: **Szabolcsi és Klein** áruházában, Strada Metianu (Forray-u.) 2.

Szervező-üzletszerző tisztviselőket magas fizetés és jutalék mellett felvesz az **Orient Általános Biztosító R.-T.** Bul. Gen. Dragănea (Apponyi-kürt) 2. Földsz. jobbra. Bemutatkozás 4. 4. 12-14.

